

26. 7. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Prohlášení podpisu za vlastní učiněné zmocněncem společníka na smlouvě o převodu podílu

V usnesení sp. zn. 5 Cmo 32/2023, ze dne 6. 4. 2023 se Vrchní soud v Olomouci zabýval zajímavou korporační otázkou (s mezinárodním přesahem), zdali lze na základě smlouvy o převodu podílu v rejstříkovém řízení zapsat změnu v osobách společníků za situace, kdy prohlášení podpisu za vlastní učinil za společníka coby převodce na smlouvě o převodu podílu jeho zmocněnec v cizině (Japonsku).

Skutkový stav: Česká obchodní korporace se domáhala v rejstříkovém řízení změny zápisu v osobách společníků na základě smluv o převodech podílu, ve kterých na straně převodců stály japonské subjekty a na straně nabyvatele česká osoba, kdy prohlášení podpisu za vlastní učinil na těchto smlouvách zmocněnec společníka coby převodce podílu, a to v Japonsku.

Řízení před soudem prvního stupně

Krajský soud dovodil, že smlouvy o převodu podílu musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, přičemž při legalizaci – ověření podpisu se ověřuje, že žadatel před ověřující osobou listinu vlastnoručně podepsal, nebo podpis na listině uznal za vlastní. **V případě smluv o převodu obchodního podílu uzavřených mezi českým subjektem a japonskými osobami tyto neobsahovaly platnou legalizaci podpisů převodců, neboť podpisy na smlouvách neuznali převodci, nýbrž jiná osoba, proto se nejedná o platné smlouvy o převodu obchodního podílu.**

Proti rozhodnutí soudu prvního stupně podala společnost odvolání, ve kterém namítala následující. Vzhledem k tomu, že převodci jsou japonské státní příslušnosti a nerozumí českému jazyku, byly jim předloženy smlouvy s anglickým překladem vyhotoveným soudním překladatelem. Na základě tohoto překladu převodci dané smlouvy podepsali a nechali na nich ověřit podpisy u japonského notáře. Z doložky legalizace na smlouvách uzavřených převodci vyplývá, že zmocněnec (čtvrtý převodce, společník) prohlásil, že předloženou listinu vlastnoručně podepsal převodce, který podpis uznal za vlastní, a to ve všech třech případech. Podpis převodce na listinách je ověřen legalizační doložkou vystavenou notářem v souladu s japonským právem, přičemž všechny listiny obsahují také apostilu. Legalizační doložka i apostila jsou opatřeny překladem do češtiny, který vyhotovil soudní překladatel.

Odvolatelka odkazovala na Úmluvu o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 05. 10. 1961 přijatou v Haagu (č. 45/1999 Sb., dále jen Úmluva), dle které se pro účely Úmluvy považují za veřejné listiny také notářská potvrzení pravosti podpisu. Jediným formálním úkonem, který může být požadován za účelem potvrzení pravosti podpisu, oprávněnosti osoby listinu podepsat, a jestliže je to třeba, pravosti pečeti nebo razítka, jimiž je opatřena, je připojení doložky podle článku 4 Úmluvy kterou vystaví příslušný úřad státu, v němž byla vydána. Řádně vyplněná doložka ověřuje pravost podpisu a oprávněnost osoby listinu podepsat, příp. pravosti pečeti nebo razítka na listině, jimiž je opatřena.

Odvolatelka dále odkazovala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 08. 2020, sp. zn. 30 Cdo 4218/2019 dle kterého v případě občana cizího státu, který je signatářem Úmluvy, může být ověření pravosti podpisu provedeno také vydáním veřejné listiny na území příslušného cizího státu, resp. v souladu s právními předpisy příslušného cizího státu u jeho úřadů s tím, že tato veřejná listina bude při předložení v tuzemsku v souladu s Úmluvou osvobozena od povinnosti legalizace. Odvolatelka měla za to, že smlouvy o převodu podílu opatřené legalizační doložkou vydanou japonským notářem podle japonského práva a následně opatřené apostilou v souladu s Úmluvou byly řádně uzavřeny a splňují veškeré podmínky stanovené českým právním řádem.

Řízení před odvolacím soudem

Kruciální otázkou v této věci je, zda při legalizaci podpisu může být realizováno účinné prohlášení podpisu za vlastní učiněné zmocněncem původce podpisu a zda jsou odlišné podmínky v případě, že k tomuto úkonu v této formě dojde v zahraničí.

Smlouva o převodu podílu musí být písemná s úředně ověřenými podpisy, přičemž v případě uznání podpisu za vlastní je smlouva o převodu platně uzavřena až okamžikem tohoto uznání. Smyslem a účelem požadavku na legalizaci podpisu podle ustanovení § 209 odst. 2 zákona č. [90/2012](#) Sb. o obchodních společnostech a družstvech (dále jen z. o. k.), je zvýšení právní jistoty o tom, že obchodní podíl převádí skutečně společník, a dále o tom, kdo se stává společníkem.

Ověřování pravosti podpisu zákon nazývá legalizací. Pravost podpisu na předložené listině lze ověřit dvěma způsoby podle okolností případu. Je-li již podpis na listině připojen, ověřující osvědčí prohlášení dotčené osoby, kterým uznává podpis na listině za vlastní. V takovém případě je pravost podpisu ověřena zprostředkovaně prostřednictvím osoby, která prohlásila, že podpis na listině je její podpis. Podepsala-li určitá osoba listinu před ověřujícím v jeho přítomnosti, osvědčuje se tato skutečnost. Přitom je zcela zřejmé, že ověření skutečnosti, že osoba listinu podepsala, je mnohem průkaznější, než když dotčená osoba prohlásí, že podpis na listině je jejím podpisem, a legalizací se osvědčuje jen toto prohlášení. Právní úprava tak vychází z koncepce, že pouze autor podpisu je schopen potvrdit pravost svého podpisu.

Odvolací soud proto uzavírá, že český právní řád neumožňuje učinit prohlášení, že listina obsahuje podpis konkrétní osoby, aby bylo možno připojit doložku o ověření podpisu, jiné osobě, než původci podpisu a zastoupení je v tomto případě vyloučeno.

Odvolatelka dovozovala splnění podmínek ověřeného podpisu převodců na třech sporných smlouvách o převodu podílu s ohledem na prohlášení zmocněnce před japonským notářem, které bylo zaznamenáno v notářském prohlášení a opatřeno doložkou apostila, přičemž vázanost České republiky ustanoveními Úmluvy brání vznášení dalších požadavků na ověření ze strany českých soudů.

Úprava rejstříkového řízení v zákoně o veřejných rejstřících spočívá na tzv. registračním principu, kdy rejstříkový soud je zásadně oprávněn přezkoumat formální předpoklady návrhu a pouze dílčím způsobem také předpoklady hmotněprávní. Rejstříkový soud až na výjimky stanovené zákonem podaný návrh věcně nezkontroluje, ale přezkoumává pouze splnění předepsaných formálních náležitostí. Řečené však neznamená, že soudu přísluší toliko ověřit, zda k návrhu byly připojeny požadované listiny, nýbrž rejstříkový soud ověřuje, zda údaje, které mají být podle návrhu zapsány, z těchto listin vyplývají. Nestačí tak pouhé zjištění, že listiny byly připojeny, ale je nutné také zkoumat jejich obsah. Výkladu podléhá zásadně každé právní jednání, bez ohledu na to, zda se navenek jeví jako jednoznačné, neboť již sám závěr o jednoznačnosti určitého právního jednání je výsledkem jeho

výkladu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2409/2019).

Odvolatelka přehlíží, že soudnímu přezkumu byl v tomto případě podroben obsah prohlášení učiněných před notářem (co konkrétně notářské ověření osvědčuje s ohledem na nezbytné náležitosti smlouvy o převodu podílu), nikoli náležitosti notářského prohlášení jako veřejné listiny (pravosti podpisu notáře, oprávněnosti notáře listinu podepsat a pravosti pečeti, nebo razítka - viz čl. 2 Úmluvy).

Japonským notářem byla osvědčena skutečnost, že zmocněnec prohlásil, že převodci před ním (jakožto osobou odlišnou od notáře) uznali podpis na předmětných smlouvách v anglické verzi za vlastní, avšak takové osvědčení nemůže mít kvalitu ověření podpisu převodců. Jakékoliv prohlášení týkající se podpisu před oprávněnou osobou, jehož obsah není zpochybňován a není vyžadováno další ověřování, není nutně vždy svým obsahem legalizací konkrétního podpisu.

Odvolací soud se ztotožňuje se závěry obsaženými v navrhovatelkou citovaném usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2020, sp. zn. 30 Cdo 4218/2019, dle kterých v případě občana cizího státu, který je signatářem Úmluvy, může být ověření pravosti podpisu provedeno také vydáním veřejné listiny na území příslušného cizího státu, resp. v souladu s právními předpisy příslušného cizího státu u jeho orgánů s tím, že tato veřejná listina bude při předložení v tuzemsku v souladu s Úmluvou osvobozena od povinnosti legalizace. **Notářské ověření bylo krajským soudem bez dalšího akceptováno u převodců SO a AI, u kterých však prohlášení o původcovství podpisu bylo realizováno tvůrci podpisu přímo nezprostředkovaně před oprávněnou osobou a předložené notářské ověření je pak legalizací podpisu uvedených osob. Jelikož uznání podpisu je nezástupný úkon, prohlášení zmocněnce ve vztahu k ostatním převodcům nemá parametry legalizace jejich podpisu.**

Pro úplnost odvolací soud dodává, že hypotetická dovolenost ověření podpisu toliko prostým zmocněncem na území Japonského císařství (jak je naznačováno odvolatelkou), byť taková možnost z pohledu českého práva je sporná, neboť jen podepisující osoba je schopna po zhlédnutí grafické podoby podpisu a listiny, na níž je tento umístěn, identifikovat, zda předmětný podpis na konkrétní listině je její, by kladla vysoké nároky na takové zmocnění, které by muselo být prolixní co do konkretizace obsahu prohlášení o uznání podpisu zástupcem včetně jednoznačné identifikace listiny s podpisem zmocněnce a jejího obsahu, přičemž na tomto zmocnění by však již musel být ověřen podpis jeho původcem (srov. podobně závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 29 Odo 894/2006).

Uvedené požadavky včetně ověření podpisu na zmocnění vedou k závěru o nepřípustnosti existence takového zmocnění, neboť by na něho byly kladeny vyšší nároky, než na ověření podpisu přímo na listině, o kterou jde. Naopak v úvahu přicházející zmocnění k ověření podpisů převodců, aniž by na tomto zmocnění byly ověřeny podpisy, či obecné (generální) zmocnění však s ohledem na účel ustanovení § 209 odst. 2 z. o. k. není dostatečné, neboť absentuje bezprostřední vyjádření podpisatele o pravosti jeho podpisu před oprávněným orgánem, které má sloužit k eliminaci možné falzifikace podpisu a protiprávního odnětí podílu ve společnosti dotčenému společníkovi.

Pro případ, že by japonský právní řád možnost zastoupení při legalizaci podpisu připouštěl na základě (ústní či písemné) obecné, či generální plné moci, případně pouze na základě pouhé rodinné vazby, bylo by v tomto případě nezbytné postupovat podle ustanovení § 4 zákona č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém a aplikovat výhradu veřejného pořádku ve vztahu k takové možnosti, neboť zastoupením při legalizaci podpisu by docházelo k účinkům, které jsou z pohledu společenského zřízení České republiky

nepřijatelné; v takovém případě by aplikace cizího právního řádu zcela jednoduše umožňovala obcházet citované ustanovení z. o. k. Odvolací soud také zdůrazňuje, že účastníky řízení o zápisu změny do obchodního rejstříku související s převody podílů ve společnosti nejsou převodci, jejichž aktivita se při převodech podílů koncentruje do podpisu smlouvy, a proto jsou namísto zvýšené nároky na ověření totožnosti převodců pojící se s požadavkem na ověření jejich podpisů za účelem eliminace potenciálních podvodných jednání, přičemž na striktním požadavku ověření podpisu toliko podpisatelem je nezbytné trvat, přestože zahraniční právní řády mohou mít při ověřování podpisů volnější režim (např. ověření zástupcem, či za pomoci technických pomůcek apod.).

Účinky aplikace zahraničního práva musí být proto posuzovány vždy z pohledu jejich přijatelnosti pro české společenské uspořádání a právní stát, přičemž české právo požaduje legalizaci podpisu jednajících osoby v situacích, kdy je ve zvýšené míře žádoucí ztotožnění jednajících osoby s ohledem na důsledky, které takové jednání vyvolává, a proto je z hlediska českého právního řádu nepřijatelné, aby při ověřování podpisu bylo realizováno předmětné prohlášení o pravosti podpisu osobou, která posuzovaný podpis nečinila (zmocněncem, či další třetí osobou).

Závěr:

Pokud navrhovatelka k návrhu na zápis změny zapsaných údajů v obchodním rejstříku doložila smlouvy o převodu podílu, na kterých japonský notář, jako oprávněná osoba, osvědčil uznání podpisů převodců obchodních podílů toliko jejich zmocněncem, nejedná se o legalizaci a nelze brát takto zprostředkovaně „uznané“ podpisy převodců na citovaných smlouvách za ověřené podpisy, které jsou podmínkou platnosti smlouvy o převodu podílu dle ustanovení § 209 odst. 2 z. o. k.

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)